

Samråd og Tilsyn

Årsrapport 2017

Samrådet for udviklingshæmmede lovovertrædere i Syddanmark og Det kriminalpræventive tilsyn

Januar 2018

Region Syddanmark

1. Indledning.....	3
2. Samrådets medlemmer ved udgangen af 2017.....	3
3. Samrådets kompetence	4
4. Samrådet og Det kriminalpræventive tilsyn i 2017.....	4
5. Foranstaltninger mv. i 2017	6
6. Anvendelsen af Samrådets udtalelser.....	8
7. Økonomi.....	8
8. Studietur mv.	9
9. Afsluttende bemærkninger	9

1. Indledning

Alle kommunerne i Syddanmark har sammen med regionen nedsat et Samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere. Samrådet udtaler sig vejledende om sanktionsformer og retsfølger for udviklingshæmmede lovovertrædere til politi og statsadvokaturer. Samarbejdet har fungeret siden 2007.

Regionen organiserer og udfører derudover det kriminalpræventive tilsyn med udviklingshæmmede med dom på vegne af kommunerne i Region Syddanmark, med undtagelse af Vejle og Faaborg-Midtfyn, der som udgangspunkt selv fører det kriminalpræventive tilsyn. Tilsynet har til formål at sikre, at den domfældte overholder dommens vilkår, ikke begår ny kriminalitet, samt sætte en positiv udvikling i gang. Der er aftalt retningslinjer for tilsynets tilrettelæggelse, gennemførelse samt samarbejdsformen med kommunerne.

Der har også i 2017 været et fælles Samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere og et fælles tilsyn for målgruppen administreret i regionalt regi.

Overordnet vurdering af 2017:

Der ses igen en stigning i såvel antal sager forelagt Samrådet som antal domfældte i tilsyn.

Samarbejdet med kommuner, politi, statsadvokaturer og botilbud har efter sekretariatets vurdering også i 2017 været fuldt tilfredsstillende for Samrådets og de tilsynsførendes arbejde.

Hjemmeside:

På Samrådets hjemmeside: www.samraadsyddanmark.dk findes vedtægt for Samrådet, årsrapporter, tilsynsnotat, navnelister, mødedatoer, tidsfrister for anmodninger til og svar fra Samrådet, takster mv.

2. Samrådets medlemmer ved udgangen af 2017

- Anette Løwert, psykiater, Vejle Sygehus
- Lone Hjerrild Møller, psykolog, Børne- og Ungdomspsykiatri Odense - Universitetsfunktion
- Bodil Nissen, myndighedschef, Esbjerg Kommune
- Ib Olander Andersen, enhedschef, Kriminalforsorgen
- Jens Monrad, socialfaglig konsulent, Specialcenter for Voksne med Handicap, afd. Østruplund
- Anne-Grethe Westh (næstformand), socialfaglig konsulent, Region Syddanmark
- Lea Friberg (formand), jurist, Region Syddanmark

Elisabeth Høltzermann er sekretær for Samrådet, Region Syddanmark

3. Samrådets kompetence

Samrådets opgave er uændret at afgive vejledende udtalelser til anklagemyndighederne om retsfølger over for udviklingshæmmede lovovertrædere.

Ved nye sigtelser udtaler Samrådet sig om, hvorvidt sigtede tilhører målgruppen samt hvilken foranstaltning, samt evt. vilkår, der vurderes at være mest hensigtsmæssig i forhold til at minimere risikoen for ny kriminalitet. I forbindelse med ophør af en eventuel længstetid og ved den årlige opfølgning udtaler Samrådet sig om, hvorvidt en idømt foranstaltning bør opretholdes, ændres (lempes/skærpes) eller ophæves. Endvidere foretages en vurdering af den praktiske mulighed for fuldbyrdelse af domme til målgruppen, herunder anbringelses- og sikkerhedsmæssige problemer.

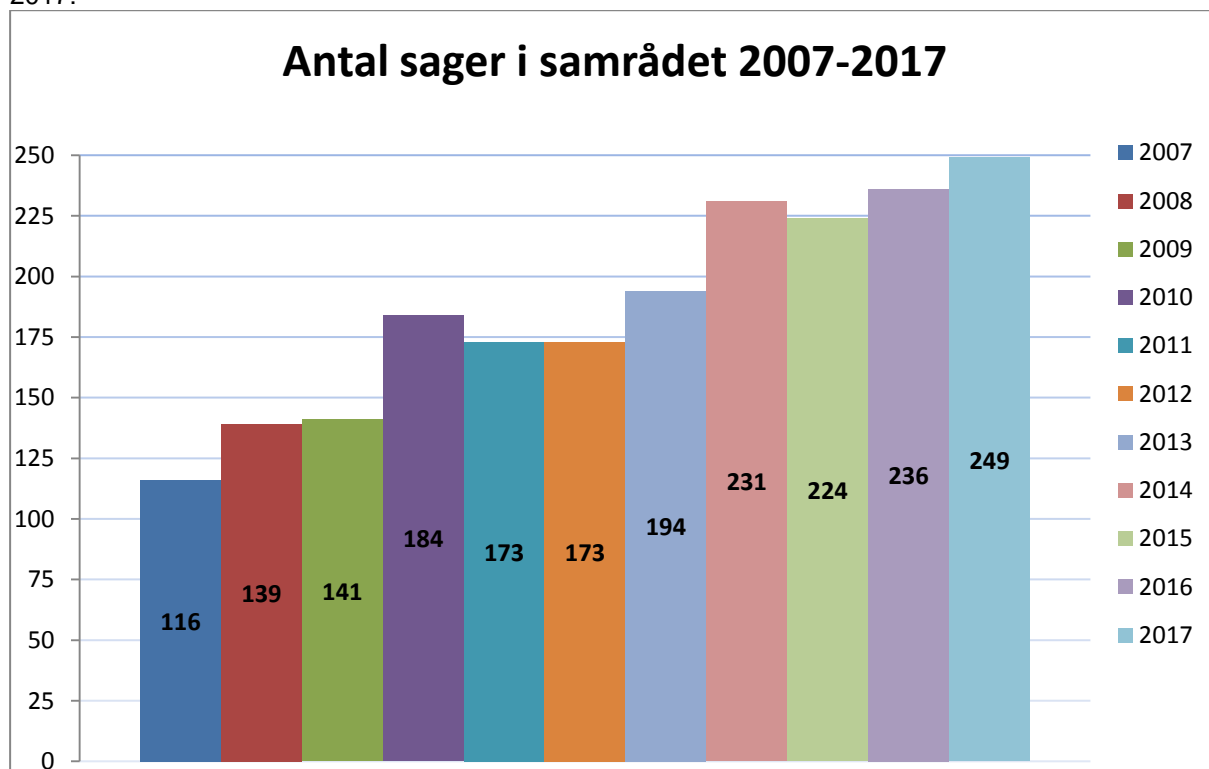
Herudover har formanden rent praktisk en vejledningsfunktion på området over for relevante parter.

4. Samrådet og Det kriminalpræventive tilsyn i 2017

Samråd:

Der afholdes møde i Samrådet hver måned undtagen i juli. I 2017 har der således været 11 møder.

Diagrammet viser antallet af sager som Samrådet har behandlet pr. år i perioden 2007 (opstartsår) til 2017:

Hertil kommer drøftelse af f.eks. domme og andre afgørelser af betydning for Samrådets arbejde.

Antallet af samrådsbehandlede sager er større end antal domfældte. Forskellen skyldes bl.a., at der er borgere, der afventer dom, og borgere, der får ophævet sin dom. Der er også tilfælde, hvor en sag bliver behandlet i Samrådet flere gange i løbet af et år f.eks. både som årlig opfølgning og som følge af ny kriminalitet.

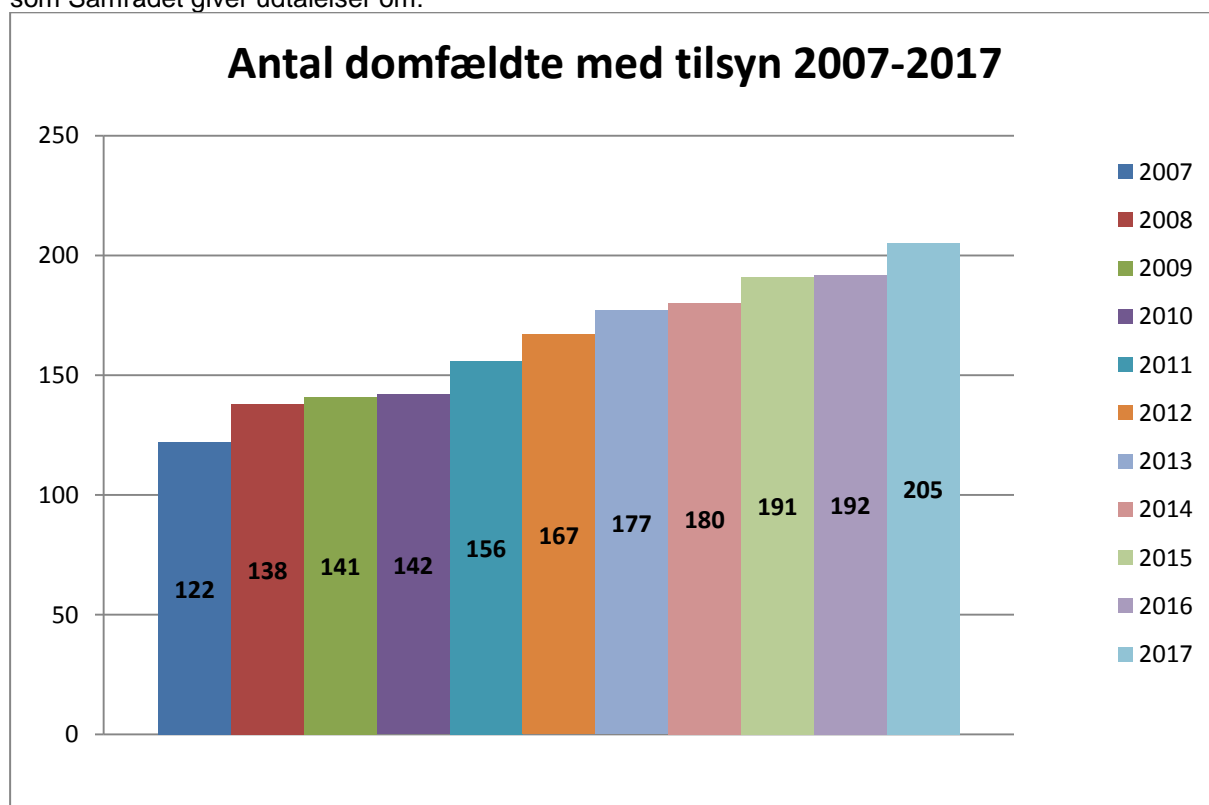
Der skal hvert år følges op på en idømt foranstaltning, så et stigende antal domfældte i tilsyn vil typisk resultere i et stigende antal sager, der skal behandles i Samrådet. Derimod vil en stigning i antal samrådssager ikke nødvendigvis straks medføre en stigning i antal borgere, der er undergivet et kriminalpræventivt tilsyn. Det skyldes, at der typisk går op til flere måneder fra Samrådets udtalelse, til der falder dom, ligesom der vil være borgere, der bliver frifundet eller idømmes almindelig straf, fordi de falder (lige) uden for Samrådets målgruppe. Det kan i den forbindelse oplyses, at der i skrivende stund er 48 borgere, hvor sagen har været behandlet i Samrådet, men hvor der endnu ikke er faldet dom.

I 2017 har Samrådet behandlet 249 sager. Sagerne fordeler sig på 41 helt nye sager (2016: 57), 29 sager med ny kriminalitet i en eksisterende sag (2016: 21) og 179 opfølgningssager (2016: 158). I flere år har der været en stigning i antal helt nye sager, der forelægges Samrådet, hvorimod der i 2017 ses et fald på 28 %. Samlet set er der dog fortsat en stigning i antal sager, der forelægges Samrådet. I 2017 har stigningen været på ca. 6 %.

Der ses stadig en tendens til, at der forelægges flere sager for Samrådet vedrørende borgere med et funktionsniveau lige over grænsen til mental retardering, hvor nogle ud fra en samlet vurdering kan ligestilles med lettere mentalt retarderede, mens andre vurderes ikke at tilhøre målgruppen.

Tilsyn:

Diagrammet viser status for antal domfældte, der pr. 31. december føres tilsyn med i Syddanmark, og som Samrådet giver udtalelser om:

Pr. 31. december 2017 var der i alt 205 personer med dom (2016: 192), heraf 190 borgere med dom under det fælleskommunale tilsyn (2016: 178) og 15 borgere under tilsyn af Vejle og Faaborg-Midtfyns kommuner (2016:14). Det har således været en stigning på ca. 7 %. Det vurderes at stigningen er et udtryk for, at de seneste års stigende antal sager i Samrådet nu har været igennem retssystemet og har resulteret i flere foranstaltningsdomme.

I årets løb har i alt 234 forskellige borgere været undergivet et kriminalpræventivt tilsyn.

Det fælleskommunale kriminalpræventive tilsyn foretages af tre tilsynsførende på fuldtid, og en tilsynsførende på 15 timer om ugen. Der er fortsat 6-7 møder om året mellem tilsynsførende og samrådssekretariatet for at sikre erfaringsudveksling, et ensartet tilsyn, kvalitet i udtalelser mv. I forbindelse med statsadvokatens årlige opfølgning indhenter Samrådet en udtalelse hos de tilsynsførende, som danner grundlag for Samrådets anbefaling.

Siden 2009 har de tilsynsførende udarbejdet tilsynsplaner for borgere, der får en foranstaltning. Tilsynsplanen er en kort systematisk beskrivelse af den person, der skal føres tilsyn med. Planen sendes til borgerens kommune inden for tre uger, efter tilsynsførende har modtaget tilsynsopgaven. På baggrund af planen og kommunens øvrige viden om borgeren kan kommunen udarbejde en handleplan.

5. Foranstaltninger mv. i 2017

Pr. 31. december 2017 fordelte de 205 domfældte sig således i forhold til foranstaltningstype:

- 28 personer (2016: 22 personer og 2015: 23 personer) med dom til tilsyn af kommunen, således at domfældte efterkommer tilsynsmyndighedens bestemmelse om ophold og arbejde. (*Foranstaltningstype 5*).

Der er typisk tale om førstegangs ildspåsættelse af mindre farlighed, mindre alvorlig vold, trusler, tyverier, færdselsforseelser, mindre hærværk og lempelse af hårdere foranstaltninger.

- 139 personer (2016: 133 personer og 2015: 131 personer) med dom til tilsyn af kommunen, således at domfældte efterkommer tilsynsmyndighedens bestemmelse om ophold og arbejde, og således at tilsynsmyndigheden kan træffe bestemmelse om anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap. (*Foranstaltningstype 4*).

Der er typisk tale om ildspåsættelse af skure, skoler, eller eget værelse, seksuelle overgreb over for børn, søskende og voksne, herunder voldtægt og blufærdighedskrænkelser, vold, mange forskellige kriminelle forhold, gentagne tyverier, røveri, trusler med knive eller lignende, besiddelse af børnepornografi, stoffer eller våben og lempelse af hårdere foranstaltninger.

- 17 personer (2016: 19 personer og 2015: 21 personer) med dom til anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap. (*Foranstaltningstype 3*).

Der er typisk tale om ildspåsættelse af stor farlighed, meget grove voldstiltfælde, der typisk også indebærer frihedsberøvelse, røveri og lempelse af hårdere foranstaltninger.

- 16 personer (2016: 13 personer og 2015: 12 personer) med dom til anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap, således at domfældte efter bestemmelse fra

kommunen kan overføres til sikret afdeling. (*Foranstaltningstype 2*).

Der er typisk tale om ildspåsættelse kobimeret med meget grov vold, mange brandstiftelser, hyppigt gentaget vold udført på mange måder, f.eks., med spark, slag mv., seksuelle overgreb i gentagelsestilfælde, røveri med skydevåben og lempelse af en foranstaltning for drab.

- 4 personer (2016: 4 personer og 2015: 3 personer) med dom til anbringelse i sikret afdeling for personer med vidtgående psykiske handicap. (*Foranstaltningstype 1*).

Der er typisk tale om drab, brandstiftelse eller meget grov vold.

- 1 person med dom til tilsyn af kommunen således at domfældte efterkommer tilsynsmyndighedens bestemmelse om ophold og arbejde, og således at tilsynsmyndigheden kan træffe bestemmelse om anbringelse i sikret institution for personer med vidtgående psykiske handicap, hvilket er en helt usædvanlig foranstaltningskonstruktion.

Nogle af dommene ((ca. 25 %) og typisk ved tilsyn samt tilsyn med mulighed for anbringelse) er suppleret med særlige vilkår som f.eks.:

Psykiatrisk behandling (bredt)
Sexologisk behandling
Behandling mod misbrug af stoffer
Behandling mod alkoholmisbrug
Behandling mod patologisk spillelidenskab
Forbud mod ophold, hvor der er børn u/18 år

Vilkår anvendes typisk efter tilsynsmyndighedens vurdering. Tilsynet har ingen magtbeføjelser i forhold til vilkår, som må søges gennemført med motivering.

Kriminalitet (hovedforbrydelsen) blandt de 205 domfældte (de 192 i 2016 er sat i parentes):

2 (2)	manddrab
19 (24)	brandstiftelse
4 (4)	seksuel omgang/anden kønslig omgang/overgreb/krænkelser mod mindreårig
2 (2)	seksuel/anden kønslig omgang med mindreårige søskende
3 (3)	seksuelt overgreb/anden kønslig omgang/krænkelser/voldtægt/forsøg på voldtægt
4 (4)	blufærdighedskrænkelser
38 (38)	vold, vold af særlig farlig karakter og uagtsomt manddrab
71 (57)	vold/trusler om vold mod medarbejder
7 (7)	trusler
16 (13)	røveri
26 (28)	tyveri, brugstyveri, bedrageri, dokumentfalsk, hæleri m.v.
5 (5)	overtrædelse af færdselsloven
1 (1)	besiddelse af børnepornografi
5 (3)	besiddelse af euforiserende stoffer
0 (0)	hærværk
1 (1)	besiddelse af våben
1 (0)	andet

Der er ikke sjældent tale om blandingskriminalitet, hvor der i samme sag er flere kriminelle forhold af forskellige typer. Ovenstående kategorisering af hovedforbrydelsen indeholder således en vis subjektiv afvejning af hvilken kriminalitet, der er grovest. Således er det i tilfælde af vold, hvor der både er tale om vold mod medarbejdere og mod andre, og hvor det ikke er indlysende, hvem der har været udsat for den hårdeste vold, statistisk valgt at lade hovedforbrydelsen tælle med som vold mod medarbejdere.

Ændringer i fordelingen på kriminalitetstyper kan bl.a. forklares ved, at der er personer, hvor dommen er ophævet eller udløbet, at der er kommet nye personer med dom, samt at der er allerede domfældte, der er blevet dømt for en anden type kriminalitet.

Langt den største andel af hovedkriminaliteten vedrører fortsat voldskriminalitet, herunder særligt vold/trussel om vold mod medarbejdere, som er steget med ca. 25 %. Hovedparten af disse medarbejdere er ansatte på botilbud, men der kan også være tale om hjemmevejledere, kommunale sagsbehandlere, betjente mv. En forklaring på den store andel kan være, at der generelt synes at være en tendens til, at flere voldsepisoder anmeldes, samt at botilbud i højere grad karakteriserer episoder med udadrettet adfærd som vold mod medarbejder.

6. Anvendelsen af Samrådets udtalelser

Samrådet afgiver udtalelse til statsadvokaterne og anklagemyndighederne. Samrådets sekretariat kan konstatere, at der er en høj grad af overensstemmelse mellem Samrådets udtalelser og modtagernes vurderinger. Hvis der er forskelle, er der typisk tale om sager, der ligger lige på grænsen mellem to foranstaltningmuligheder, eller at en anbefaling om et vilkår ikke bliver fulgt.

Samrådets anbefalinger samt tilsynsførendes udtalelse indgår i væsentlig grad som grundlag for rettens afgørelse og ses ofte citeret i kendelser og domme.

7. Økonomi

Samråd:

I 2017 var udgiften til Samrådet abonnementsfinansieret med 0,82 kr. pr. indbygger (i 2016 med 0,81 kr. pr. indbygger) betalt af alle kommuner i Region Syddanmark.

Samrådsmedlemmerne, bortset fra formand og næstformand (samlet 1,2 årsværk) var ulønnede.

Tilsyn:

Takst for et kriminalpræventivt tilsyn for 2017 var 9.093 kr. (2016: 8.906 kr.) for tilsyn i kommunale og regionale tilbud og 18.036 kr. (2016: 17.665 kr.) for tilsyn i private tilbud eller for borgere i egen bolig. Prisforskellen er begrundet i, at tilsynet er mere omfangsrigt, når borgeren er i privat regi.

8. Studietur mv.

I 2017 har Samrådet været ude af huset to gange. I maj blev samrådsmødet afholdt hos Kriminalforsorgen i Haderslev, med efterfølgende rundvisning i arresten, og i august deltog Samrådet i en fagligt inspirerende konference om udviklingshæmmede lovovertrædere på Center for Oligofrenipsykologi i Aarhus.

9. Afsluttende bemærkninger

Samarbejdet med kommuner, politi, statsadvokaturer og botilbud har efter sekretariatets vurdering også i 2017 været fuldt tilfredsstillende for Samrådets og de tilsynsførendes arbejde, og det vurderes, at der også fortsat fra samarbejdspartnerens side er høj tilfredshed med både Samrådets og de tilsynsførendes opgaveløsning. Dette skal sandsynligvis ses i lyset af, at ekspertisen i Syddanmark er samlet i et fælles Samråd, og at de tilsynsførende har stor erfaring kombineret med, at et stort antal borgere hvert år går gennem såvel Samrådets som de tilsynsførendes hænder.

Der har ligeledes fortsat været et godt og tæt samarbejde mellem lederne af specialbotilbudene, de tilsynsførende og Samrådet.

Sekretariatet bliver jævnligt anmodet om rådgivning og sparring fra anklagemyndigheden, statsadvokaten og kommuner, herunder kommuner fra dele af landet, der ikke har et Samråd tilknyttet, og det er sekretariatets opfattelse, at eksistensen af et Samråd har betydning for de domfældte borgeres retssikkerhed. Samrådets helhedsorienterede og kvalificerede udtalelser findes således at medvirke til både, at borgeren kan idømmes den foranstaltning, der konkret vil være den mest hensigtsmæssige til at imødegå risikoen for ny kriminalitet, og til at en foranstaltning ikke udstrækkes længere end hensynet til retssikkerheden tilsiger.

25. januar 2018
Lea Friberg
Samrådsformand

